

ÎNCEPUTURILE ACTIVITĂȚII COMERCIALE EXTERNE A REPUBLICII MOLDOVA: CADRUL INSTITUȚIONAL ȘI LEGISLATIV

DOI: 10.5281/zenodo.4094956

CZU: [339.56+347.71](478)(091)

Doctorand **Marcel REVENCO**

E-mail: revencom@yahoo.com

Universitatea de Stat din Moldova

AT THE BEGINNING OF EXTERNAL COMERCIAL ACTIVITY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA: INSTITUTIONAL AND LEGISLATIVE DIMENSION

Summary. The changes in the political-legal status of the Moldovan RSS at the end of the 80s – the beginning of the 90s of the last century, namely the adoption of the Declaration regarding the sovereignty of the republic and the Declaration of independence of the country, also required commercial-economic changes. The Government and the Parliament of the Republic received several decisions aimed at ensuring the process of external commercial collaboration, decisions regarding the formation of associations for external commercial activity, the improvement of the activity of the Chamber of Commerce and industry, the legalization of the joint ventures, the creation of own customs bodies, the formation of the Ministry of external economic affairs, legislative adoption regarding the development of external commercial relations, etc. As a consequence, in the first years of existence of the independent state, the necessary legal basis for the development of the foreign trade of the Republic of Moldova was established.

Keywords: Republic of Moldova, foreign trade relations, joint ventures, trade associations, export-import relations.

Rezumat. Schimbările intervenite în statutul politico-juridic al RSS Moldovenești la sfârșitul anilor '80 – începutul anilor '90 ai secolului trecut, și anume adoptarea Declarației privind suveranitatea republicii și Declarației de independență a țării, au necesitat inclusiv modificări de ordin comercial-economic. Guvernul și Parlamentul republicii au adoptat mai multe decizii menite să asigure procesul de colaborare comercială externă, decizii cu privire la formarea unor asociații pentru activitate comercială externă, îmbunătățirea activității Camerei de Comerț și Industrie, legalizarea întreprinderilor mixte, crearea organelor vamale proprii, formarea Ministerului de Relații Economice Externe, legislația referitoare la dezvoltarea relațiilor comerciale externe etc. Drept consecință, în primii ani de independență s-a constituit baza legislativă necesară pentru dezvoltarea comerțului extern al Republicii Moldova.

Cuvinte-cheie: Republica Moldova, relații comerciale externe, întreprinderi mixte, asociații comerciale, relații de export-import.

INTRODUCERE

Calea adoptată de clasa politică din RSS Moldovenească spre independență la sfârșitul anilor '80 – începutul anilor '90 al secolului trecut a fost urmată cu pași fermi până la adoptarea Declarației de independență din 27 august 1991. Mai întâi, a fost modificată denumirea țării din RSS Moldovenească în RSS Moldova (iunie 1990), apoi, prin legea nr. 589 din 23 mai 1991, intrată în vigoare din aceeași zi, reieșind din „importanța spirituală, istorică și politico-juridică a denumirii oficiale a statului și exprimând dorința alegătorilor, cetățeni ai R.S.S. Moldova, Sovietul Suprem al Republicii Sovietice Socialiste Moldova” lua decizia ca „Statul suveran R.S.S. Moldova” să se numească Republica Moldova (în formă prescurtată Moldova)” [1]. În al doilea rând, încă până la declararea oficială a in-

dependenței de stat a Republicii Moldova, clasa politică autohtonă a recunoscut independența a patru foste republici unionale: prin hotărârea Sovietului Suprem al RSSM nr. 63 din 31 mai 1990 a fost recunoscută independența Lituaniei, subliniindu-se „dorința R.S.S. Moldovenești de a întreține relații diplomatice, politice, economice și culturale directe cu Republica Lituaniană” [2, p. 330], iar pe 26 august 1991 președintele Republicii Moldova semna decizia referitoare la recunoașterea independenței de stat a Republicii Estonia, Republicii Letonia și Republicii Gruzia, intrată în vigoare în aceeași zi [3]. În al treilea rând, o decizie politică extrem de importantă a fost adoptarea pe 23 iunie 1990 a Declarației suveranității de stat a RSS Moldova. În sfârșit, după cum s-a menționat mai sus, pe 27 august 1991 Republica Moldova își proclama independența de stat.

ASIGURAREA INSTITUȚIONALĂ A PROCESULUI DE COLABORARE COMERCIALĂ EXTERNĂ

Tot în această perioadă, acțiunile politice ale reprezentanților puterii de stat erau consolidate prin măsuri de ordin comercial-economic. Pe 8 iunie 1990, Guvernul republicii a adoptat Hotărârea nr. 173 cu privire la crearea, „pe baza asociației gestionare existente pentru activitatea economică externă „Moldinteragro” a fostei Uniuni, a întreprinderilor și organizațiilor agroindustriale din R.S.S.M”, a asociației republicane gestionare pentru activitatea economică externă „Moldinteragro” a Ministerului agriculturii și al industriei alimentare al R.S.S. Moldova [4]. Prin crearea noii asociații se urmărea sporirea continue „a eficienței relațiilor economice externe, accelerării dezvoltării potențialului de export al asociațiilor, întreprinderilor și organizațiilor din cadrul Ministerului agriculturii și al industriei alimentare al R.S.S. Moldova, realizării operațiilor în vederea exportului producției agricole, a producției industriei prelucrătoare, meșteșugurilor auxiliare, precum și a altei producții, fabricate de asociațiile, întreprinderile și organizațiile complexului agroindustrial, procurării peste hotare a tehnologiilor, mașinilor și utilajului pentru reînregistrarea bazei industriale a asociațiilor, unităților industriale și organizațiilor din cadrul Ministerului, precum și a mărfurilor de consum popular pentru satisfacerea nevoițelor colectivelor de muncă”.

Legăturile comerciale externe în plină desfășurare au determinat luarea unor măsuri pentru îmbunătățirea și eficientizarea structurii administrative a Camerei de comerț și industrie a R.S.S. Moldova, măsuri realizate prin hotărârea guvernului din 2 iulie 1990, care prevedea o secție specială – „secția relații economice externe și noi forme de colaborare” [5]. Câteva săptămâni mai târziu, pe 25 iulie 1990, Parlamentul R.S.S. Moldova adopta o decizie importantă referitoare la concepția trecerii la economia de piață în R.S.S. Moldova [6, p. 500; 7]. Din ansamblul de măsuri expuse, concepția prevedea sporirea eficienței „legăturilor economice externe”, asigurarea legăturilor „economice reciproc avantajoase cu republicile unionale, depășirea exportului față de import, care să aducă un venit valutar republicii” și întreprinderea măsurilor „pentru a pune în circulație, începând din 1991, moneda națională alături de banii actuali”.

Relațiile comerciale pe care intenționa conducerea republicii să le desfășoare a necesitat deschiderea unor centre comerciale peste hotare. Spre exemplu, prin Hotărârea Guvernului nr. 333 din 20 septembrie 1990 a fost aprobat *Regulamentul Centrului cultural și comer-*

cial al RSS Moldova la Moscova [8]. Ulterior, pe 25 februarie 1992, Guvernul Republicii Moldova adopta Hotărârea nr. 117 *Cu privire la crearea bazei materiale pentru funcționarea structurilor diplomatice, culturale și comerciale ale Republicii Moldova în orașul Moscova*, potrivit căreia, după repararea edificiului arendat de la guvernul orașului Moscova, acolo urma să fie amplasat și Centrul socio-cultural și comercial [9, p. 53].

Treptat, în Moldova apar și asociațiile de afaceri cu țările străine. Una dintre primele a fost Asociația colaborării de afaceri „Moldova-Israel” („MoIs”), înregistrată prin hotărârea Guvernului R.S.S. Moldova nr. 359 din 28 septembrie 1990 [10].

Era necesară și legalizarea întreprinderilor mixte cu participarea firmelor străine și filialelor lor, situate pe teritoriul R.S.S. Moldova. Hotărârea respectivă a fost adoptată de Guvernul republicii pe 29 septembrie 1990 [11, p. 639]. Decizia făcea referință la Declarația suveranității RSS Moldova adoptată pe 23 iunie 1990 și solicita toate întreprinderile mixte și filialele acestora, care funcționau pe teritoriul R.S.S. Moldova și erau înregistrate până la 1 septembrie 1990 la Ministerul Finanțelor al U.R.S.S., să se reînregistreze la Ministerul Finanțelor al R.S.S. Moldova până la 1 noiembrie. După înregistrare, băncile din Moldova erau obligate să deservească întreprinderile mixte și filialele lor.

Promovând o politică comercială independentă cu alte state, RSS Moldova, cu toate că formal se mai afla în cadrul URSS, a trebuit să-și înființeze propriile organe vamale. Prin Hotărârea nr. 396 din 17 octombrie 1990 a fost întemeiat Departamentul de stat pentru controlul vamal al R.S.S. Moldova [12], însă peste câteva săptămâni decizia a fost abrogată (HG 448 din 23 noiembrie 1990), fiind format Departamentul pentru controlul vamal în cadrul Ministerului economiei naționale al R.S.S. Moldova. La problema respectivă, de o importanță deosebită pentru republică, s-a revenit mai târziu. Prin Hotărârea nr. 70 a Guvernului republicii din 11 februarie 1991 *Cu privire la formarea Departamentului de stat pentru controlul vamal al R.S.S. Moldova* [13], intrată în vigoare în aceeași zi, se forma Departamentul de stat pentru controlul vamal al R.S.S. Moldova (Vama Moldovei), stabilindu-se principalele direcții de activitate a acestuia.

Dezvoltarea legăturilor comerciale a necesitat înființarea unor asociații comerciale specializate. Pe 5 decembrie 1990, după cum se menționa în actul respectiv, în „scopul sporirii eficienței relațiilor economice externe, satisfacerii necesităților economiei naționale a R.S.S. Moldova în ce privește producția cu destinație tehnico-industrială la nivelul cerințelor mondiale, a activității comerciale de misie și serviciilor în cadrul comerțului exterior, efectuării operațiilor import-ex-

port a producției cu destinație tehnico-industrială”, Guvernul R.S.S. Moldova adopta Hotărârea nr. 457 *Cu privire la crearea asociației gestionare specializate comerciale de misitie pentru comerțul exterior „Tehnointercomerț”* [14].

A continuat procesul de formare a unor firme de comerț extern. Prin decizia guvernului din 31 iulie 1991, în „scopul ameliorării relațiilor comerciale externe și a acumulării mijloacelor valutare pentru necesitățile dezvoltării social-economice”, a fost fondată firma republicană de comerț extern „MoldovaEXIM” [15], decizie care a intrat în vigoare în aceeași zi. Printr-o nouă hotărâre de guvern din 11 septembrie 1991 a fost aprobat Statutul Firmei Republicane de Comerț Extern „Moldova EXIM” [16].

Dreptul la activitate economică externă, prin Hotărârea Guvernului nr. 471 din 29 august 1991, a obținut și Comitetul Național Olimpic din Republica Moldova [17]. Textul documentului specifică: „A acorda Comitetului Național Olimpic din Republica Moldova dreptul de a desfășura nemijlocit, în modul stabilit, activitate economică externă în corespundere cu scopurile și atribuțiile stabilite. Comitetul își formează fondul său valutar din încasări de la Comitetul Olimpic Internațional, de la alte asociații de sport internaționale, precum și din venituri obținute de la activitatea editorială, de reclamă, de la taxele percepute pentru folosirea simbolicii olimpice și din alte încasări”.

Declararea independenței a necesitat măsuri de desprindere a organizațiilor economice externe care erau într-o legătură indisolubilă cu organele puterii de stat din U.R.S.S. Pe 6 septembrie 1991, guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 493 *Cu privire la unele măsuri în vederea reglementării activității economice externe în Republica Moldova* [18], intrată în vigoare în aceeași zi. Oportunitatea deciziei în cauză a fost determinată, după cum sublinia decizia respectivă, de „trecerea aparatului Împuternicitului Ministerului Relațiilor Economice Externe al U.R.S.S. pe lângă Guvernul Republicii Moldova în componența Ministerului Economiei Naționale al Republicii Moldova”. Concomitent, Ministerul Economiei Naționale al Republicii Moldova mai era investit cu un șir de funcții ce țineau de relațiile economice externe, cum ar fi coordonarea dezvoltării și stabilirii relațiilor economice externe cu țările străine; înregistrarea participanților la relațiile economice externe; eliberarea licențelor la mărfurile de importanță statală; legalizarea acordurilor în domeniul exportului și importului; eliberarea permiselor pentru practicarea activității economice externe de către întreprinderi și organizații cu participarea capitalului străin etc.

Pentru consolidarea instituțională și eficientizarea relațiilor economice externe, prin decretul Președintelui Republicii Moldova din 4 februarie 1992 a fost format Ministerul Relațiilor Economice Externe al Republicii Moldova [19, p. 16]. Ulterior, pe 6 martie 1992, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 147 *Cu privire la aprobarea structurii și Regulamentului Ministerului Relațiilor Economice Externe al Republicii Moldova* [20], intrată în vigoare ceva mai târziu, la data publicării pe 30 martie același an. În fața noului minister se punea sarcina ca „în comun cu Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Ministerul Economiei și Finanțelor al Republicii Moldova în termen de o lună să prezinte Guvernului Republicii Moldova propuneri în vederea modificării și completării actelor normative adoptate anterior, ce reglementează activitatea economică externă”. Conform Regulamentului adoptat, noul Minister era „un organ central al puterii executive din republică, ce promovează politica Guvernului Republicii Moldova în domeniul activității economice externe”, iar activitatea lui era orientată spre „elaborarea și realizarea unei strategii unice a politicii economice externe, crearea unui sistem complex de reglementare de către stat a relațiilor economice externe și de dezvoltare a tuturor formelor de colaborare, integrarea economiei Republicii Moldova în economia mondială”.

Pe 3 aprilie 1992, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 238 *Cu privire la reprezentanții comerciali ai Republicii Moldova*, urmărindu-se scopul „de a asigura participarea activă a Republicii Moldova în sistemul de relații economice mondiale și pornind de la necesitatea prezenței neîntrerupte a reprezentanților Moldovei în acele țări în care relațiile economice capătă o dezvoltare intensă”. Conform deciziei guvernului, se aproba și *Regulamentul provizoriu cu privire la Biroul comercial-economic de pe lângă ambasadele Republicii Moldova peste hotare*, conform căruia acesta urma să asigure eficiența „colaborării republicii în sistemul relațiilor economice internaționale” [21; 22, p. 60].

ASIGURAREA LEGISLATIVĂ A RELAȚIILOR COMERCIALE EXTERNE

Relațiile comerciale externe pe care le promova R.S.S. Moldova necesitau asigurarea cu o legislație corespunzătoare. Pe 26 iulie 1990, Sovietul Suprem al R.S.S. Moldova adopta Hotărârea nr. 189 *despre Legea R.S.S. Moldova Cu privire la reglementarea importului și exportului de mărfuri și servicii* [23, p. 504], intrată în vigoare în aceeași zi. Prin această hotărâre, guver-

nul republicii era împuternicit să elaboreze, până la 1 august același an, „modul de înregistrare pe teritoriul republicii a importului și exportului de mărfuri și să aprobe nomenclatorul de mărfuri și servicii la care se stabilesc cote și se eliberează licențe, în scopul stabilizării pieței republicane”; până la 15 august să creeze pe lângă guvern organele vamale „pentru exercitarea controlului asupra modului de importare și exportare a mărfurilor și să formeze subdiviziuni pentru stabilirea cotelor și eliberarea licențelor pentru importul și exportul de mărfuri și servicii”; să elaboreze proiectul deciziei privind modul de punere în aplicare a Legii *Cu privire la reglementarea importului și exportului de mărfuri și servicii*.

În aceeași zi, pe 26 iulie 1990, parlamentul republicii a adoptat Legea nr. 188 *Cu privire la reglementarea importului și exportului de mărfuri și servicii* [24, p. 502]. Tot atunci, Parlamentul RSS Moldova adopta decizia referitoare la aprobarea decretelor Prezidiului Sovietului Suprem cu privire la introducerea unor modificări și completări în unele acte legislative ale republicii [25, p. 504]. Legea reglementa „importul mărfurilor (producție agricolă, mărfuri de larg consum, producție cu destinație tehnico-industrială) și al diferitelor genuri de servicii în R.S.S. Moldova din alte republici unionale sau alte țări străine și exportul lor în alte republici unionale, sau țări străine de către întreprinderi de stat, instituții, organizații, asociații, cooperative, întreprinderi private (mai departe – întreprinderi) și de persoane aparte”. Reglementarea importului și exportului urma să se efectueze prin înregistrarea lor, aprobarea cotelor și eliberarea licențelor. Pentru încălcarea acestor prevederi erau prevăzute sancțiuni aspre.

Pe 21 septembrie 1990, guvernul adopta Hotărârea nr. 342 *Probleme legate de punerea în aplicare a legii R.S.S. Moldova „Cu privire la reglementarea importului și exportului de mărfuri și prestării serviciilor”* [26, p. 684]. Conform deciziei guvernului, se institua Comisia guvernamentală pentru relații economice externe a R.S.S. Moldova care în decurs de o lună urma să elaboreze și să prezinte Guvernului Regulamentul Comisiei guvernamentale pentru relații economice externe. Totodată, se aproba Regulamentul cu privire la modul de reglementare a importului și exportului de mărfuri și prestării serviciilor, stabilirea cotelor și eliberarea licențelor, se aproba lista mărfurilor care necesită licențe pentru importare și exportare, se stabilea volumul de mărfuri pe care cetățenii țării care se deplasau peste hotarele puteau lua cu sine pentru necesități personale.

Se perfecționa legislația vamală. Pe 18 octombrie 1990 guvernul republicii adopta Hotărârea nr. 397

Cu privire la introducerea taxei vamale la exportul unor sortimente de produse [27, p. 704], prin care, în scopul executării Legii R.S.S. Moldova cu privire la import și export, ocrotirii intereselor populației republicii și stabilizării pieței de consum, se lua decizia de „a institui de la 20 octombrie 1990 taxa vamală pentru întreprinderi, instituții, organizații, unități cooperatiste și cetățeni, care exportă din republică în alte regiuni ale U.R.S.S. produse”, stabilindu-se proporția taxei vamale pentru fiecare produs exportat. De taxă vamală erau scutiți cetățenii care exportau marfă în volum de până la 20 kg de fiecare persoană.

Pe 19 decembrie 1990, Sovietul Suprem al R.S.S. Moldova adopta o importantă decizie politică, Hotărârea nr. 420 *Cu privire la stabilirea de relații bilaterale între R.S.S. Moldova și alte state* [28], în scopul realizării prevederilor Declarației de suveranitate și creării unor condiții favorabile pentru cooperarea multilaterală a statului suveran Moldova cu alte state. Conform hotărârii, Comisia pentru relațiile externe, Comisia pentru problemele economiei și ale bugetului și Ministerul Relațiilor Externe urmau să pregătească până la 20 decembrie 1990 proiectele tratatelor interstatuale ale R.S.S. Moldova cu republicile suverane. Guvernul se obliga să întreprindă acțiuni eficiente ca „până la 31 decembrie 1990 să se elaboreze și să se încheie cu republicile suverane acorduri de cooperare economică și tehnico-științifică pentru anul 1991”.

Anul 1991 începea cu noi elaborări legislative în vederea dezvoltării relațiilor economice externe a R.S.S. Moldova. Pe 21 ianuarie 1991 Guvernul adopta Hotărârea nr. 26 *Despre proiectul de Lege a R.S.S. Moldova „Cu privire la activitatea economică externă a R.S.S. Moldova”* [29].

În prima jumătate a anului 1991 au mai fost adoptate câteva decizii importante menite să creeze condiții favorabile pentru dezvoltarea normală a relațiilor comerciale ale RSS Moldova. Pe 15 februarie 1991 guvernul a adoptat Hotărârea nr. 83 *Cu privire la legalizarea (înregistrarea) contractelor despre exportul și importul mărfurilor lucrărilor, serviciilor) ale întreprinderilor și organizațiilor din R.S.S. Moldova* [30], iar pe 23 aprilie – Hotărârea nr. 204 *Cu privire la măsurile suplimentare de reglementare a importului și exportului de mărfuri și servicii* [31].

Reglementarea exportului de produse lactate și de carne s-a realizat prin decizia Guvernului nr. 605 din 5 noiembrie 1991 *Despre aplicarea coeficienților la prețurile angro la produsele lactate și din carne, expediate peste hotarele Republicii Moldova* [32].

Tot în luna noiembrie are loc o apropiere semnificativă a relațiilor comerciale cu România. Pe 6 noiembrie 1991 s-a adoptat Hotărârea de guvern

nr. 615 prin care se prevedea colaborarea economică, schimburile comerciale și înființarea Comisiei interguvernamentale de colaborare economică, comercială și tehnico-științifică [33]. Două săptămâni mai târziu, pe 22 noiembrie, guvernul Republicii Moldova adoptă Hotărârea nr. 652 *Cu privire la scutirea de taxe vamale a mărfurilor importate din România* [34].

Anul 1992 debuta cu Legea nr. 849 din 3 ianuarie [35, p. 57] și Hotărârea Parlamentului nr. 850 din aceeași zi despre punerea în aplicare a Legii *Privind bazele activității economice externe în Republica Moldova* [36]. Prin legea invocată se stabileau „scopurile primordiale ale activității economice externe în Republica Moldova, principiile și bazele reglementării acestei activități de către stat”. Legea preciza subiectele activității externe, bazele juridice, scopurile, principiile activității, tipurile de activitate economică externă și reprezentanțele comercial-economice. Capitolul doi al legii era consacrat reglementării de stat a activității economice externe, capitolul trei – drepturilor și obligațiilor subiectelor activității economice externe și capitolul patru – responsabilității subiectelor activității economice externe.

Pe 28 ianuarie 1992, guvernul adopta Hotărârea nr. 45 *Cu privire la reglementarea importului și exportului de mărfuri și servicii în anul 1992 din/in țările zonei de circulație a rublei* [37]. Conform hotărârii se aproba *Regulamentul cu privire la modul de reglementare a importului și exportului de mărfuri și servicii, de stabilire a cotelor și eliberare a licențelor*, lista mărfurilor pentru exportul cărora în anul 1992 au fost stabilite cote și lista mărfurilor și serviciilor, a căror import și export sunt supuse licențelor, se aprobau cotele exportului de mărfuri din Republica Moldova în anul 1992, mărimea taxelor vamale la producția și mărfurile pentru export și lista mărfurilor al căror export era temporar interzis cetățenilor.

Pe 1 aprilie 1992, în scopul atragerii și protejării investițiilor străine și stabilirii bazei și „formelor juridice, organizatorice și economice ale activității investitorilor străini și a întreprinderilor cu investiții străine în Republica Moldova”, parlamentul a adoptat *Legea nr. 998 privind investițiile străine* [38]. Prin această lege, întreprinderile cu capital străin au primit facilități vamale la importuri și exporturi și, de asemenea, garanții de stat în caz de „naționalizare sau expropriere a investițiilor străine”, „de întrerupere forțată și de suspendare a activității”. Garanțiile de stat au fost acordate și în ce privește „utilizarea mijloacelor bănești în valuta Republicii Moldova”, precum și a transferării „peste hotare a mijloacelor bănești în valută străină” etc. Prin Hotărârea nr. 999, *Legea cu privire la investițiile străine* era pusă în aplicare și intra în vigoare din ziua publicării pe 30 aprilie același an [39].

Pe 7 decembrie 1992 Guvernul Republicii Moldova adopta Hotărârea nr. 791 *Cu privire la unele măsuri de reglementare a exportului în scopul protecției pieței interne de consum* [40], modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 823 din 15 decembrie 1992 [41] și abrogată ulterior prin Hotărârea Guvernului nr. 167 din 5 aprilie 1993. Ulterior, prin decizia Guvernului nr. 360 din 9 iunie 1993 și aceasta a fost modificată, intrând în vigoare din ziua publicării pe 30 iunie același an [42]. Modificările respective au survenit în legătură cu „situația economică a Republicii Moldova, dificultățile în desfacere a producției și pentru reglementarea exportului și importului de mărfuri”. În afară de redactarea unor articole, conform noii decizii a guvernului, Ministerul Economiei și Ministerul Relațiilor Economice Externe au primit dreptul „să acumuleze la un cont special până la 10 % din suma veniturilor încasate la înregistrarea participanților la relațiile economice externe și la eliberarea licențelor, pentru formarea bazei tehnico-materiale a acestora”.

Pe 5 aprilie 1993, în scopul „exercitării controlului de stat asupra activității economice externe, perfecționării mecanismului de reglementare a importului-exportului, executării Acordurilor interguvernamentale”, Guvernul Republicii Moldova adopta Hotărârea nr. 167 *Cu privire la reglementarea exportului și importului de mărfuri (lucrări și servicii) în Republica Moldova pe anul 1993*, intrată în vigoare din ziua publicării pe 30 mai același an [43]. Prin decizia dată se institua „pentru toți agenții economici înregistrați pe teritoriul Republicii Moldova, indiferent de forma de proprietate, un regim unic de reglementare a exportului și importului de mărfuri (lucrări, servicii), inclusiv și livrărilor de mărfuri în țările C.S.I., Azerbaidjan, Georgia, Estonia, Letonia, Lituania”. Concomitent, s-a adoptat *Regulamentul cu privire la modul de stabilire a cotelor și eliberare a licențelor pentru exportul și importul de mărfuri (lucrări, servicii) în Republica Moldova*, care determina „modul și ordinea de cotare, licențiere și exercitare a controlului asupra operațiilor export-import și se extinde asupra tuturor agenților economici din Republica Moldova, indiferent de forma lor de proprietate, subordonare departamentală și locul înregistrării”. De asemenea, erau adoptate *Regulamentul cu privire la modul de legalizare a contractelor (convențiilor) pentru exportul și importul de mărfuri și mai multe Liste: a mărfurilor pentru exportul cărora, în limita cotelor stabilite, sunt necesare licențe; mărfurilor, exportarea cărora se autorizează de Comisia guvernamentală pentru relații economice externe, inclusiv pe valută liber convertibilă; a mărfurilor pentru exportul cărora, în limita cotelor sta-*

bilite, sunt necesare licențe eliberate de ministere și departamentele de stat, comitetele executive raionale și primăriile orașelor de subordonare republicană; a mărfurilor și serviciilor, exportul și importul cărora constituie monopol de stat; a mărfurilor, importul cărora necesită licență.

CONCLUZII

În încheiere la cele expuse putem afirma că în R.S.S. Moldova primele tentative de relații economice independente au fost făcute încă în perioada de până la obținerea independenței de stat a republicii. Conducerea țării a adoptat mai multe decizii referitoare la crearea unei baze instituționale solide adecvate dezvoltării relațiilor comerciale externe. Concomitent, s-a statornicit și baza legislativă necesară pentru dezvoltarea comerțului extern. Aceste procese capătă un caracter mai avansat după 27 august 1991. Cu toate că unele dintre actele legislative au avut o perioadă scurtă de acțiune, ele au jucat rolul său în stabilirea și statornicirea relațiilor economice externe ale Republicii Moldova.

BIBLIOGRAFIE

1. Legea nr. 589 din 23.05.1991 cu privire la schimbarea denumirii statului R.S.S. Moldova în Republica Moldova. [on-line] <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=313220> (vizitat la 04.10.2019).
2. Hotărârea Sovietului Suprem al RSS Moldovenești despre recunoașterea Republicii Independente Lituaniene, din 01.06.1990. În: *Veștile Sovietului Suprem și ale Guvernului R.S.S. Moldovenești*, nr. 6-7, p. 330, art. Nr: 115.
3. Decret nr. 166 din 26.08.1991 Privind recunoașterea independenței de stat a Republicii Estonia, Republicii Letonia și Republicii Gruzia. În: *Monitorul Oficial*, nr. 008, din 30.08.1991. [on-line] <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=288846> (vizitat la 09.11.2019).
4. Hotărârea nr. 173 din 08.06.1990 cu privire la crearea asociației republicane gestionare pentru activitatea economică externă „Moldinteragro” a Ministerului agriculturii și al industriei alimentare al R.S.S. Moldova. Arhiva curentă a Ministerului Justiției. [on-line] <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=295584> (vizitat la 18.12.2019).
5. Hotărârea nr. 194 din 02.07.1990 Cu privire la modificările ce se introduc în structura administrativă a Cămelei de comerț și industrie a R.S.S. Moldova. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției, [on-line] <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=300014> (vizitat la 05.10.2019).
6. Hotărârea nr. 186 din 25.07.1990 cu privire la concepția trecerii la economia de piață în R.S.S. Moldova. În: *Veștile*

le Sovietului Suprem și ale Guvernului RSS Moldovenești, nr. 8, 1990, p. 500, art. nr. 194.

7. Hotărârea nr. 382 din 09.10.1990 Cu privire la organizarea acțiunilor primordiale de trecerea economiei R.S.S. Moldova la relații de piață. [on-line] (<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=301538>) (vizitat la 07.11.2019).

8. Hotărârea nr. 333 din 20.09.1990 Cu privire la aprobarea Regulamentului despre Centrul cultural și comercial a R.S.S. Moldova în or. Moscova. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

9. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la crearea bazei materiale pentru funcționarea structurilor diplomatice, culturale și comerciale ale Republicii Moldova în orașul Moscova, din 29 februarie 1992. În: *Monitorul Oficial*, nr. 2, p. 53, art. 66-1.

10. Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 359 din 28 septembrie 1990. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

11. Hotărârea Guvernului RSS Moldovenești cu privire la înregistrarea întreprinderilor mixte cu participarea firmelor străine și filialelor lor, situate pe teritoriul RSS Moldovenești. În: *Veștile Sovietului Suprem și ale Guvernului RSS Moldovenești* din 21 septembrie 1990, nr. 9, p. 639, art. 243.

12. Hotărâre de Guvern nr. 396 din 17 octombrie 1990. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

13. Hotărâre de Guvern nr. 70 din 11 februarie 1991. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

14. Hotărâre de Guvern nr. 457 din 5 decembrie 1990. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

15. Hotărâre de Guvern nr. 405 din 31 iulie 1991. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

16. Hotărâre de Guvern nr. 509 din 11 septembrie 1991. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

17. Hotărârea nr. 471 din 29.08.1991 cu privire la activitatea economică externă a Comitetului Național Olimpic din Republica Moldova. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției. [on-line] <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=296357> (vizitat la 02.11.2019).

18. Hotărârea nr. 493 din 06.09.1991 Cu privire la unele măsuri în vederea reglementării activității economice externe în Republica Moldova. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției. [on-line] <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=302487> (vizitat la 01.12.2019).

19. Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la formarea Ministerului Relațiilor Economice Externe ale Republicii Moldova din 29 februarie 1992. În: *Monitorul Oficial*, nr. 2, p. 16, art. 53-1.

20. Hotărârea nr. 147 din 06.03.1992 Cu privire la aprobarea structurii și Regulamentului Ministerului Relațiilor Economice Externe al Republicii Moldova. [on-line] (<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=299346>) (vizitat la 18.12.2019).

21. Hotărârea nr. 238 din 03.04.1992 Cu privire la reprezentanții comerciali ai Republicii Moldova. [on-line] <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=292580> (vizitat la 25.11.2019).

22. Regulamentul provizoriu cu privire la Biroul comercial-economic de pe lângă ambasadele Republicii Moldova peste hotare, ca anexă a Hotărârii Guvernului Republicii Moldova cu privire la reprezentanții comerciali ai Republicii Moldova, din 3 aprilie 1992. În: Monitorul Oficial, nr. 4, p. 60, art. 103.

23. Hotărârea Sovietului Suprem al RSS Moldovenești despre Legea RSS Moldova cu privire la reglementarea importului și exportului de mărfuri și servicii. În: Veștile Sovietului Suprem și ale Guvernului RSS Moldovenești din 26 iulie 1990, nr. 8, p. 504, art. 197.

24. Legea RSS Moldova nr. 188 din 26.07. 1990 Cu privire la reglementarea importului și exportului de mărfuri și servicii. În: Veștile Sovietului Suprem și ale Guvernului RSS Moldovenești, 1990, nr. 8, p. 502, art. 196. [on-line] (<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=313327>), (vizitat la 04.10.2019).

25. Hotărârea Sovietului Suprem al RSS Moldovenești despre Legea RSS Moldova cu privire la reglementarea importului și exportului de mărfuri și servicii. În: Veștile Sovietului Suprem și ale Guvernului RSS Moldovenești, nr. 8, 26 iulie 1990, p. 504, art. 197.

26. Hotărârea Guvernului RSS Moldova. Probleme legate de punerea în aplicare a Legii RSS Moldova, cu privire la reglementarea importului și exportului de mărfuri și prestării serviciilor. În: Veștile Sovietului Suprem și ale Guvernului RSS Moldovenești, nr. 10, din 21 septembrie 1990, p. 684, art. 253.

27. Hotărârea Guvernului RSS Moldova cu privire la introducerea taxei vamale la exportul unor sortimente de produse. În: Veștile Sovietului Suprem și ale Guvernului RSS Moldovenești din 18 octombrie 1990, nr. 10, p. 704, art. 257.

28. Hotărârea Sovietului Suprem al RSS Moldova nr. 420-XII din 19 decembrie 1990 Cu privire la stabilirea de relații bilaterale între R.S.S. Moldova și alte state. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

29. Hotărârea nr. 26 din 21 ianuarie 1991 Despre proiectul de Lege a R.S.S. Moldova Cu privire la activitatea economică externă a R.S.S. Moldova. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

30. Hotărâre de Guvern nr. 83 din 15 februarie 1991 cu privire la legalizarea (înregistrarea) contractelor despre exportul și importul mărfurilor lucrărilor, serviciilor) ale întreprinderilor și organizațiilor din R.S.S. Moldova. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

31. Hotărâre de Guvern nr. 204 din 23 aprilie 1991. Cu privire la măsurile suplimentare de reglementare a impor-

tului și exportului de mărfuri și servicii. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

32. Hotărâre de Guvern nr. 605 din 5 noiembrie 1991, Despre aplicarea coeficienților la prețurile angro la produsele lactate și din carne, expediate peste hotarele Republicii Moldova. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

33. Hotărârea nr. 615 din 06.11.1991 Despre acordurile cu privire la colaborarea economică și schimburile comerciale și cu privire la înființarea Comisiei interguvernamentale de colaborare economică, comercială și tehnico-științifică, încheiate între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României. [on-line] <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=303425> (vizitat la 18.11.2019)

34. Hotărârea nr. 652 din 22.11.1991 Cu privire la scutirea de taxe vamale a mărfurilor importate din România. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

35. Legea Republicii Moldova privind bazele activității economice externe în Republica Moldova. În: Monitorul Oficial din 3 ianuarie 1992, nr. 1, p. 57, art. 8.

36. Hotărârea nr. 850 din 03.01.1992 privind punerea în aplicare a Legii privind bazele activității economice externe în Republica Moldova. [on-line] <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=306428>. (vizitat la 01.12.2019).

37. Hotărâre de Guvern nr. 45 din 28 ianuarie 1992 Cu privire la reglementarea importului și exportului de mărfuri și servicii în anul 1992 din/in țările zonei de circulație a rublei. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

38. Legea Republicii Moldova privind investițiile străine. Legea 998-XII din 1 aprilie 1992. În: Monitorul Oficial, nr. 4, art. 88-1.

39. Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova pentru punerea în aplicare a Legii privind investițiile străine. Legea 999-XII-XII din 1 aprilie 1992. În: Monitorul Oficial, nr. 4, art. 89.

40. Hotărâre de Guvern nr. 791 din 7 decembrie 1992 Cu privire la unele măsuri de reglementare a exportului în scopul protecției pieței interne de consum. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

41. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind modificarea hotărârii Guvernului Republicii Moldova din 7 decembrie 1992, nr. 791. În: Monitorul Oficial, nr. 12, art. 396.

42. Hotărâre de Guvern nr. 360 din 9 iunie 1993. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.

43. Hotărâre de Guvern nr. 167 din 5 aprilie 1993. În: Arhiva curentă a Ministerului Justiției.